INVESTIGATIONS
AT THE MERGIŠKĖS HILL

On the top of the assumed Mergiškės hillfort (Trakai district) the total area of 40 m^2 was investigated. No cultural layer was found. There were only disturbed graves of later periods probably dating to the 18th – 19th or even 20th century (found in the test pits 1, 4, 5 and 6).

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI VILNIUJE, ČIURLIONIO G. 3

Andrius VAICEKAUSKAS

2005 m. Vilniaus vietinės reikšmės urbanistikos paminklo teritorijoje (UV-70), Čiurlionio g. 3, atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai, iškasti 5 šurfai, tyrinėtas 19,32 m^2 plotas, aptiktas iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis. Šiame sklype stovintis medinis vieno aukšto gyvenamasis namas statytas XX a.

Šurfas 1 kastas sklypo PR dalyje, 5,15 m į ŠV nuo pastato Čiurlionio g. 1 PV kampo ir 2,7 m į V nuo pastato Čiurlionio g. 1 V sienos. Šurfo vietoje aptikta išbetonuota duobė, užpilta XX a. šiukšlėmis.

Šurfas 2 kastas sklypo ŠR dalyje, 6,3 m į PV nuo pastato Čiurlionio g. 1 ŠV kampo ir 3,2 m į V nuo pastato Čiurlionio g. 1 V sienos. Šurfo vietoje aptikta duobė, užversta XX a. statybiniu laužu.

Šurfas 3 kastas prie pastato P sienos, 0,6 m į V nuo jo PR kampo. Šurfe 0,46–0,7 m gylyje aptiktas *kapas 1*, kuriame palaidota 20–25 m. moteris. Mirusioji laidota aukštielninka, V (270°) kryptimi, rankos ištiestos išilgai šonų, kairės rankos plaštaka padėta ant dubens. Karsto kontūrai nežymūs, tačiau aptikta keletas labai surūdijusių kaltinių geležinių karsto vinių dalių. Mirusiosios krūtinės dešinėje pusėje aptikti iki 6 mėnesių amžiaus kūdikio palaikai. Kūdikio kaukolės srityje aptikta LDK moneta – Žygimanto Augusto 1566 m. dvidenaris.

Šurfas 4 kastas 1,16 m į P nuo pastato P sienos ir 6,35 m į PR nuo jo PV kampo. Šurfe aptikti keturi nesuardyti kapai ir žmonių kaulai iš anksčiau suardytų palaidojimų. *Kapas 4* aptiktas 1,04–1,16 m gylyje. Mirusysis (25–30 m. vyras) laidotas aukštielninkas V (270°) kryptimi. Suirusi kaukolė pasvirusi ant dešiniojo skruostikaulio. Rankos sulenktos bukais kampais ir sukryžiuotos dubens srityje, dešinioji ranka virš kairiosios. Kairiosios rankos plaštaka padėta dešiniojoje dubens pusėje, dešiniosios rankos plaštaka – kairiojoje dubens pusėje. Fiksuoti neryškūs karsto kontūrų fragmentai, aptiktos surūdijusių karsto vinių dalys. Įkapių nerasta. *Kapas 5* aptiktas 1,18–1,27 m gylyje, apie 0,1 m atstumu į Š nuo kapo 4. Mirusysis (3 m. amžiaus vaikas) laidotas aukštielninkas V (270°) kryptimi. Suirusi kaukolė pasvirusi ant dešiniojo skruostikaulio. Rankų kaulai nuardyti, išlikęs tik kairės rankos žastikaulis. *Kapas 6* aptiktas 0,92–1,09 m gylyje. Mirusysis (40–45 m. vyras) laidotas aukštielninkas V (275°) kryptimi. Rankos sulenktos stačiu kampu ir sudėtos juosmens srityje, kairioji plaštaka padėta ant dešinės rankos alkūnės, dešinioji plaštaka – ant kairės rankos alkūnės. Fiksuoti neryškūs karsto kontūrų fragmentai, aptiktos surūdijusių karsto vinių dalys. Įkapių nerasta.

Šurfas 5 kastas 0,6 m atstumu į V nuo pastato V sienos ir 3,5 m atstumu į ŠV nuo jo PV kampo. *Kapas 2* aptiktas 1,8 m gylyje šurfo Š sienelėje. Sienelės pjūvyje stebėti karsto dangčio puvėsių kontūrai ir mirusiojo dešinės kojos kaulai, iš kurių išsidėstymo matyti, kad mirusysis laidotas galva V kryptimi. Likusioji palaidojimo dalis liko už šurfo ribų. Palaidojimas atidengtas ir ištirtas vykdant išsamius šios vietos archeologinius tyrinėjimus (žr. p. 129–130). *Kapas 3* aptiktas 1,98 m gylyje. Tai suardytas kapas – įžemyje V (apie 270°) kryptimi ryškiai išsiskyrė 46–60 cm pločio stačiakampė duobė, kurios R dalyje aptikti 18–20 metų vyro kaukolės fragmentai. Įkapių nerasta.

Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų rezultatai rodo, kad mirusieji šioje vietoje laidoti ne atsitiktinai, o tam tikra tvarka – eilėmis, galva į V. Tai būdinga kapinėms laidojimo sistema. Eilių išsidėstymą galėjo sąlygoti kapinėse buvę takai, tvoros, statiniai. Šiose kapinėse laidoti įvairaus amžiaus vyrai, moterys, vaikai. Pagal rastą monetą šios iki šiol nežinotos Vilniaus kapinės preliminariai datuotinos XVI a.

Palaidojimai aptinkami nevienodame gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus: šurfe 3 kapas aptiktas 46 cm, šurfe 4 – 90 cm, o šurfe 5 – 1,8 m gylyje. Palaidojimų gylio kitimas rodo, kad yra pakeistas buvęs šios vietos reljefas – anksčiau šioje vietoje buvusi kalva nukasta ir išlyginta, todėl šio sklypo R dalyje esantys palaidojimai (šurfas 3) atsidūrė vos 46 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

SURVEY AT THE ČIURLIONIO STR. 3 IN VILNIUS

In 2005 at the Čiurlionio Str. 3 an archaeological survey was performed. 5 test pits were excavated; an area of 19.32 m^2 was investigated. An up to 2 m thick cultural layer was discovered. In the test pits 3 to 5 human inhumations were discovered. The individuals were buried in rows their heads orientated westwards. The only burial item found in the grave was a 2-denarii coin issued by Grand Duke of Lithuania Sigismund August in 1566.

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI VILNIUJE, NAUJŲJŲ RASŲ TERITORIJOJE

Robertas ŽUKOVSKIS

2005 m. liepos mėnesį vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrimai Naujųjų Rasų kapinių teritorijoje Vilniuje. Tyrimus užsakė Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centras. Naujųjų Rasų kapinių PR dalyje 1960 m. sudarytame plane (13 kvartale) pažymėtos kelios kapavietės (1625, 1626, 1627, 1634, 1636, 1637), įvardytos kaip neatpažintų žmonių (bevardžiai) kapai. A. J. Kozičiaus (g. 1939 m.), kuris nuo seno gyvena šalia kapinių, liudijimu, šioje vietoje 1945–1948 m. uniformuoti asmenys sunkvežimiais ir vežimais atveždavo ir laidodavo žmonių lavonus. Šioje kapinių teritorijoje galėjo būti masiniai II Pasaulinio karo ar pokario palaidojimai.

Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu iškastos 2 perkasos (bendras 16,4 m^2 plotas). Jos kastos kapinių pakraštyje, krūmais ir